

J. Bro-
wallius

En
christna
försik-
tighet

Stock-
holm
s. a.

HYK

I Jesu Namn. Amen!

En
Christens Sörstigtighet.

Til undwikande af

Den Allmänna wedermödan wid yttersta
Domen och Werldenes Anda;

Uti en enfaldig

Predikan

Öfwer Evangelium på Andra Söndagen i Adventen,
Lucæ XXI cap. v. 25 till 36,

Föreståld

Uppå Kongl. Hofwet år 1751.

Af

JOHAN BROWALLIUS.

Biskop i Åbo.

STOCKHOLM,
Tryckt hos LARS SALVIUS.

2271

11

Handwritten text in a large, decorative Gothic script, likely a title or header.

Handwritten text in a smaller Gothic script.

Handwritten text in a large Gothic script, possibly a subtitle or a line of a letter.

Handwritten text in a smaller Gothic script.

Handwritten text in a large Gothic script, possibly a name or a specific title.

Handwritten text in a smaller Gothic script, possibly a date or a reference.

Handwritten text in a smaller Gothic script.

Handwritten text in a large Gothic script, possibly a name or a specific title.

Handwritten text in a smaller Gothic script.

Handwritten text in a large Gothic script, possibly a name or a specific title.

Handwritten text in a smaller Gothic script.

Handwritten text in a large Gothic script, possibly a name or a specific title.

Handwritten text in a smaller Gothic script, possibly a date or a reference.

I Namn Guds Faders och Sons och den
Helga Andas, Amen!

Wisskundelig GUD lät nådenes sol uprinna,
Ät med dess luss må syndens nöd försvinna;
Hugswala wår Ziärtan, uplys både själ och sinne,
Lät oss i dag din heliga wänskap finna.

O Barmhertige Gud och Fader wår som
åst i Himlen, &c. &c.

Evangelium på Andra Söndagen i
Adventet, Lucæ XXI. cap.

V. 25. til 36.

I den tiden sade Iesus til sina Lär-
jungar: Och skola ske tecken i so-
len och i månan, och i stjernorna:
Och på jordene warder folkene ängest, och

the skola förtwifla. Och hafwet och swä-
 gen skola mycket bulra. Och människor-
 na bårttorckas för räddhoga skull; thet
 af at the förbida thet som hela werldena
 öfwergå skall: Ty himmelens krafter sko-
 la båswa. Och tå skola the få se männi-
 skones Son komma i skyn med magt och
 stora härlighet. Men tå thetta begyn-
 ner ske, ser up, och lyfter edor hufvud
 up: ty tå nalkas eder förlofning. Och
 han sade til them en liknelse: Ser på fiko-
 na-tråd, och all trå. När the nu knop-
 pas, kunnen i tå se och weta af eder sielf,
 at sommaren är när. Alltså och i, när i
 sen thetta alt ske, skolen i weta, at Guds
 rike är när. Sannerliga säger jag eder:
 thetta slågtet skal icke förgås, för än thet
 alt skedt är: Himmel och jord skola för-
 gås; men min ord skola icke förgås. Men
 swackter eder, at edor hjärtan icke förtun-
 gade warda med swalg och dryckenkap och
 med

med thetta lefwernes omsorg, så at then
 dagen fo mmer eder för hastigt uppå. Ty
 han warder kommandes såsom en snara
 öfwer alla som bo på jordene. Så waker
 nu altid och beder, at i mågen undfly alt
 thetta som komma skal och stå för männi-
 skones Son.

Förberedelse.

§. I. At Försigtighet är nödwändig i
 a S våra wärf och göromål, både i andelig och
 lek amlig mätto; så aldeles, at ock deras fram-
 gång och lyckliga utgång derpå beror, det wisar
 oss så wäl natur och förnußt, som Skrift och
 Gudomlig uppenbarelse.

Skaparens hand har plantat i människans
 en affect eller sinnes-rörelse, som kallas fruktan
 och råddhoga. Den är oss icke mera förgäf-
 wes gifwen än andre wåre böjelser eller begärelser,
 hwilka i sig sjelfwa icke äro onde; utan från bör-
 jan oss medskapade til at göra oss skickelige til alla
 de ändamål, hwartil Skaparen oss ärnat. Dess-
 utan dugde wi hwarken at sköta och freda oss sjelf-
 wa, at gagna samhället, eller at tjena och dyrka

Gud. Men alt det, som skadar oss är misbruket och oordningen; den förnuftet wäl någorlunda kan skönja; men Guds nåd allena bota, då den tåmler och kufwar våra oordentliga begärelser, helgar och sätter dem i sticket efter Andans sinne.

Wid minsta eftertancka röne wi lätteligen, at wi fått den böjelsen wi nu tale om, frukt att nämligen och råddhogan, i synnerhet til den ändan, at wi måtte blifwa warsamme och försigtige: wi märke med det samma et härligt spor och känning af Skaparens wisa omsorg för vårt slägte; för hwilket denne affect är oumgängelig, så wida det har många hinder til sit wälstånd och lycksalighet at undwika, är mångahanda faror underkastadt, och har mycket ondt at wakta sig före.

Då tid-böckerne, som förtälja människors öden, äfwentyr och dårskaper på jorden, afmåla hjeltar för oss, som aldeles afladt all råddhoga, så wet jag icke om man bör anse sådant, antingen för fabel och skryt eller för raseri och naturens misfoster: Om någonsin förfarenheten witnar, at någon warit lycklig utan försigtighet, så öfwertrygar den samme oss å andra sidan långt mera om wederspelet, åtminstone, at en sådan ej äger någon del i sin egen lycka.

Hos et Guds barn föder en helgad räddhoga af sig en christelig försigtighet; som syner in i hela dess wandring. Den blifwer et betsel för människans ostyriga begärelser, och skaffar lugn i själen, då den ställer dem i ordning samt under et uplyst förstånds styrsel och lydnad.

§. 2. I gemen består Försigtigheten däruti, at wälja och anwända de bästa medel til at winna de bästa ändamål. Den Helga Skriffte leder oss icke eller ifrån samma begrep; men den förklarar mera i synnerhet hwad till en christelig försigtighet hörer, hwilken där understundom heter swarsamhet: ofta ästwen wisshet, förstånd och kloshet. En wis mans hjärta, säger Predikaren, swet tid och sätt. Den är icke människo-werk, utan kommer af Gudi, som gifwer wisshet och utaf hans mun kemmer swett och förstånd; Alt de sáfunnige måge warda wise och de ynglingar förnuftige och försigtige.

Eccl. 8:5.

Prov. 2:6.

Prov. 1:4.

Den bör grunda sig på Gudsfruktan och wisshet; ty Gudsfruktan gör, at man wisliga

Sir. 19. 18.

19.

hand

handlar i alla saker, och Guds bud lärer
 klofliga fara i all handel; Men deremot är
 listighet icke wisshet och de ogudaktigas be-
 drågeri är icke kloflhet; Ty de skallfars illfun-
 dighet, ehuru skarpsinnig den wara må, felar
 både i ändamålet och medlen; som gemenligen
 bägge hos dem äro odygdlige och onde.

Til Förstigtighet fordras aktsamma och öf-
 wade sinnen, så wäl inwärtas, at känna sit eget
 hjärta; hwarföre en wis man såges bära sit
 hjärta i sine högre hand; som utwärtas, at
 känna och hafwa akt på alla sina gerningar; en
 förständig man aktar på sin gång; och det
 icke lösligen, utan på det nogaste: Ty de flå-
 fote handla ofwarliga; men det är de för-
 ständigas krona, at de warliga handla.

Förutan flit och waksamhet hörer här äfwen
 til et widsträckt begrep och skarpsinnighet;
 hwarföre Predikaren lärer öf, at en wis man
 har sin ögon i hufwudet, at nämligen skön-
 ja och urskilja alla omständigheter; Men i synner-
 het at förnufteligen döma om det tilkommande:
 blifwa

Sir. 19: 22.

Eccl. 10: 2.

Prov. 14:
v. 15.

v. 18.

Prov. 20: 2.

Prov. 1: 4.

Eccl. 2: 24.

Sir. 10: 18.

10

blifwa warse hindren til det goda ändamålet: und-
 wika dem och wakta sig för all fara; Ty står det i
 Ordspråken: En wis man ser det onda och PROV. 17:
 V. 12.
 gömer sig undan; men de såkunnige gå der-
 igenom och så skada; och åter: En wis man PROV. 14:
 V. 16.
 hafwer fruktan och flyr det arga; men en
 däre söker fram dristeliga.

§. 3. Som nu å ena sidan alt vårt företagan-
 de, alla både böjelser, gerningar och dygder af
 försigtigheten åga sin framgång, gagnelighet
 och rätta wärde; så skämmer däremot oförsig-
 tigheten å andra sidan och fördärswar altsam-
 mans, ånda in till det aldrabästa, som hos oss fin-
 nes, samt förer oss ofelbart i olycka. Wi wele ta-
 ga några exempel af kärleken, den angelågnaste
 dygden: det största som kan finnas hos människor
 i tiden och det enda, som icke återwänder efter
 tiden.

Guds kärlek til vårt slägte, den aldrabhög-
 sta och omäteliga förebilden til all vår kärlek, som
 den i sig sjelf är den aldrarenaste och fullkomligaste,
 så öfwas den äfwen och delas ut med aldrabhögsta
 wishet och försigtighet; och jag dristar säga, at
 B wi

wi eljest hade fögo gagn til wår rätta och fullkomliga wälfärd af sjelfwa denna kärleken, så oändelig som han är.

Wår kärlek til Gud, ju större den är, ju bättre och djupare grund den äger, ju mera den går af allo hjerta, all hog och alla krafter, desto mera lysen och i des öfning slit och waksamhet, wisshet och urskillning, granlagenhet och alt det, som en rättshaffens försigtighet kräfwer.

Föräldrars kärlek för barnen är utan twifwel et oumgängeligt medel til människoslagets bestånd och hwarje samhälls wälstånd; men om samma kärlek är utan försigtighet, om den är blind och icke ledes af förnuftig omhugsnung, så fördärwar han barnen, genom elak fostran, både til helsa och sinne, och samhället fylles med sjuklingar och lättningar, med högfärdiga bestar och lideliga sällar.

Konungens kärlek til undersåtarena bygger et Rikes wälfärd, ju då egenteligen, när han med en, icke mindre försigtig än om omsorg wårdar deras bästa: när han gifwer kraft och styrka åt lagen, afswärjer det onda, eller som Skriften talar, förstingrar alt argt med sin ögon: föraktar smicker: tämjer sjelfswäld, hatar odngd.

Prov. 20:8.

Som

Som deremot undersåtarens plikt och sjelf-
 wa samhallets bestånd fråfwer, at han skal ålsta
 sin Konung; så duger likwål des kärlek ingen
 ting, så framt han icke är underbygd med wisbet
 och försigtighet. En egennyttig smikran, som på
 upwåkt mistroende emot medborgare smyger sig
 fram til Thronen, är i sjelfwa werket ej annat,
 än bedrägeri och fiendskap; ty en smeken mun Prov. 26:
v. 28.
 kommer fördårf åstad; och den, som sme- Prov. 29:5
 krar med sin nästa, han utbreder et nät för
 hans fötter; tro honom intet, förmanar Sa- Prov. 26:
v. 25.
 lomo, ty sin styggelser äro i hans hjerta.
 Men et hjerta, som brinner af rättsskaffens under-
 sätelig nit och kärlek, det ålskar wisbet och san-
 ning, men stygges wid lögn och förtal: det är ock
 rumrikt nog, at på en gång omfatta både Ko-
 nung och Fädernesland, såsom hwilkas wäl-
 färd är oåtskiljelig. Deri trifwes wäl icke smickran;
 men det är fullt af en redelig och försigtig wälwil-
 ja: det hugsar sig om på det ömaste, och ser icke al-
 lenast på närwarande utan ock på tillkommande ti-
 der: hafwer all möda ospard och går i sit upsåt, råd-
 slag och göromål ingen ting förbi, som kan både tjena
 til Rikets flor eller frälse och at främja Konungens

sannskylbige nöje, samt at befästa Hans stol och göra hans regemente älskat, lyckligt och ärefullt.

De Christnas kärlek inbördes, som äger så högt värde, at Trälsaren satt honom til känne-
märke på sina Lärjungar, kännes ock igen deras, at han är försigtig och hafwer wisshet och klofhet i följe. Han undrager med Nästan, men älskar icke, icke eller smictrar des laster; utan, han går in uti Skaparens wisa och nådiga affigter med wårt slägte och håller för sin skylldighet, at främja allas sannskylbige wälfärd. Hwaremot en blind och egen-
nyttig kärlek är et säfångligt band, hwarigenom människor kobbla sig tilhopa til at göra orätt och lika som med wagns-rep til at synda.

Ef. 5:18.

§. 4. Sjelfwa kärleken til oss sjelfwa, som är så oumbärlig til wårt bestånd och wälfärd, blifwer dock, då han är blind och oordentelig, eller utan försigtighet, wår egen mördare och farligaste fiende. Men försigtigheten urskiljer det skengoda från det rätta, lämpar alt til det högsta ändamålet, binder det närwarande tillhopa med det tillkommande, wakar och försummar intet, som tje-
nar at afböja hinder och faror, undwika olyckan och winna lycksalighet.

En sådan försigtighet i asseende på det tilkommande önskar förden skull den store Försten, Guds lags och wiljas tolt Moses Israels barnom, såsom den aldraelägnaste sak, då han säger: **D**at de wise svore, så at de besinna kunde, hwad dem framdeles öfvergå skull.

Deut. 32:
v. 29.

Til det samma upmuntrar ock vår dyre Frälzare i vårt Evangelio, då han lägger sina Lärjungar före de tecken, som skola gå för den yttersta dagen och hans tillkommelse at döma.

Wi skole i anledning deraf, i hjertans ensalighet, efter den nåd, Gud förlånar, betrakta:

Den Försigtighet, som hos en Christen är nödvändig til undwikande af den Allmänna wedermödan wid yttersta Domen och werldenes ånda;

hvar til hörer

- 1.) At se och känna den tillkommande **ÅN**; och
- 2.) At widtaga de **MEDLEN**, som deremot tjena til förwaring.

Men H Erre vår Gud, du människo-älskare, uplys du sjelfwer vårt mörka förstånd och upvärm vårt

wårt falla hjärta, at wi må fatta och lyda sammin-
gen of til frälsning och salighet!

Förbarma dig öfwer of nu

Och sändt of ned de gofwor sju;

Din Anda uti Jesu Namn

Som lärer of wårt själa-gagn! Amen.

Åfhandling.

S. 5. Det är ögonstänligt at Frälsaren här ta-
lar om den yttersta tiden och de tecken som skola gå
nåst för werldenes ända; Samma tecken äro twä-
gehanda, nämligen de, som skola wisa sig på män-
nistorne och de som skola hysa sig utom dem.

1.) Utom människorna komma tecken at ske
a.) i Sol, måna och stjerner; b.) på haf-
swet och swägen, som skola mycket bullra och
c.) genom thy, at himmelen's krafter skola
båfwa.

Det torde wäl wara möjeligt, at genom nog
fannolika gifningar, til någon del förklara dessa
tecken för dem, som äro hemma i naturfunnigheten;
at icke nämna om den naturens ställning och lyn-
de, som Paulus beskriwer i breswet til de Romare,
och hwari någre djupsinnige uttolfare funnit an-
ledning

ledning til höga betraktelser, som hit kunna ledas. Et ämne, som wår tid och föresats icke tillåter at utreda; utan, at stanna wid det, som bekantare är, så kan jag icke neka, at den är i stånd, at lemna nog rimlig förklaring öfwer tecknen til werldenes undergång, som känner och i sin widd begriper den stora sanningen, om orsakerna til himmelsta Kropparnas rörelser, hwilken wi redan i *Hiobs* Bok finne tydeligen wara utmärkt; fastän den först i wår tid, med hela den lärda werldens förundran, blifwit uptäkt: Et oemotsägeligt prof af den Helga Skrifts Gudomeliga ursprung; emedan hela werlden är öfwertrygad, at samma sanning eljest i alla tider och för alla människor ända til sidstwetne hundra-de-tal warit förböld.

Men, efter det står i den Allsmågtige Werldenes-Mästares skön, at werka detta på det ena eller det andra sättet, så wägar jag icke med säkerhet säja något mera, än, at desse domdags-tecknen skola icke blifwa twetydige, utan handgripelige, kraftige och öfwertrygande; så at de

2.) Hos människorna skola werka det andra slags tecknen, nämliga *Ängest*, förtwiflan och en råddhoga, hwaras de skola bårttorfas el-

ler förtwina; derföre, säger min Frälsare, at de förbida det, som hela werlden öfwergå skal.

Beskrifningen gifwer icke tillfälle, at twifla, det Denne wedermödan och ängesten ju skal blifwa både stor och allmän; dock, efter här äro de, som Frälsaren likwäl upmuntrar, at se up och lyfta sin hufwud up, hwilket ordalag gifwer tillkänna ej allenast et godt hopp, utan ock et godt mod och full förtroftning; så se wi, at ändå någre äro undantagne från den almänna faran och förskräckelsen: och finne alltså, wid yttersta tiden, twäggehanda slags människor; hos den ena delen werka domdags-tecknen ängest och förtwiflan; men hos den andra hopp om förlofning, glädje och frimodighet.

§. 6. Det göres mångahanda skilfång mellan människor: somt har någon, somt åter ingen fast grund eller anledning. Wi se det sättas en stor åtskilnad emellan rik och fattig, förnäm och gemen, skön och ful, stark och swag, prägtig och osnygg m. m. Derefter dömes ock den ene lycklig och den andre olycklig; men sådant är en ogrundad dom och skilnad; En lycklig eller olycklig är ingen efter sådana

sådana utwärtas omständigheter: icke eller efter andras omdömen; utan efter egen öfvertygelse och känsla. Öfwer hufvud är alltid den i bättre och lyckligare tillstånd, som tåmjer sina yra begärelser, än den, som följer deras blinda drifft och jagar efter dessa skuggar och fåfångligheter, som på jorden wanka och lysa uti de fåfångeliga människornas ögon. Men, ware ock dermed huru det någonsin kan, så är det åtminstone wist och säkert, at all denna skillnaden blifwer i döden uphäfwen och wi blifwe då alle lika, äfwen som wi, efter naturen och utom människors inbillningar, warit i födelsen. Gaf man til griffterna och de dödas hwilostäder: slut ögonen til för den förgångeliga pragt, hwarmed människors fåfångalsöcker hölja wårt allmänna öde och elände: blanda ihop det bårtgångna slägtets qwarlestwor och sök sedan skilja ut ifrån myckenheten den höga, den mäktiga, den ädla, den rika, den sagra; du warder då ej annat sinnandes, än et lika stinkande stofft och förströdda ben om hwarandra i jordenes mull, wår allmänna samle-plats.

Pf. 141:7.

Wigtig och nödwändig är wiserligen den börgerliga skillnaden, såsom til exempel, emellan

G

Konung

Ronung och undersåtare, besallande och lydande, Ambets-mån och underhafwande; Ty den är icke allenast oumgånglig til samhällets bestånd och trefnad; utan ock en Guds stiftning: Rom. 13:1 det är ingen Sfwerhet utan af Gudi; den Sfwerhet, som är, hon är sticad af Gudi. Guds arda lägger oss desutan före såsom en christendoms plikt, både at lyda och at iåhka Sfwerheten, samt at bedja för honom: Så förmanar jag nu, säger Paulus, at man för all ting hafwer böner, åkallan, förböner och tacksåjelse för alla männistor; för Konungar och för alla Sfwerhet; på det wi måge lefwa uti et roligt och stilla lefwerne i all Gudaktighet och årlighet; ty sådant är godt och tacknämligt för Gudi wår om Frålsare.

Men denne är ändå icke den huswubsaktigaste skilnaden; ty, fast ån jorden eller landet blifwer, så förgås dock en slåkt, som Predikaren säger, och en annan kommer til; altså, ehuru samhället

Rom. 13:1

1 Tim 2:
v. 1. 2. 3.

Eccl. 1:4

hållet på långt håll synes vara något beständigt och waraktigt; hwad är det ändå, när man ser på dess ledamöter särskilt, dem en och samma lag allesammans, innom fårt tid, den ena efter den andra warder förändes i grafwen?

Den inwärtens skilnaden imellan människor blifwer altså den wigtigaste. Den, som hwarken på utwärtens omständigheter, eller denna närwarande werlden, eller sjelfwa tiden sig grundar: den samma, som med lifstiden icke återwänder, utan som en gång skall göra, at den ena på den stora och sista dagen står med frimodighet, då den andre hårtorkas af råddhoga och af ångest förtwislar.

S. 7. Att nu kunna undwika den största olyckan, som människor hafwa at frukta före, och komma ibland dem, som då få se up och lyfta sin hufwud up, så at yttersta dagens tecken blifwa of förlofnings-tecken från allt elände, så är nödigt, at wi

I.) läre se och känna sanningen, at nämligen den yttersta och domsens dag skal komma, och med de af vår Trälsare förutsagde tecken uppenbaras.

Jag kan wäl göra mig säker derom, at ibland Eder, mine Allsketige, ingen fins, som icke tror den artikeln af wår christeliga lära, at werlden skal förgås och den allmänna yttersta domen komma. För en Christen behöfwes ej mera bewis derpå, än at deß Frålsare har sagt det, och samma sanning är altså bestyrkt med en ofelbar och Gudomelig myndighet. Himmel och jord skola förgås, säger Jesus; men min ord skola icke förgås.

Dock likwäl, efter det har blifwit mode i wår usla tid, at twisla om alla Gudomeliga sanningar, och åtminstone, at icke tro dem utan bewis, så wil jag, til sådana floklingars öfwerthygelse och wårt egit befästande i sanningen, försöka om jag kan reda ut de skäl, som wår Evangeliske text gifwer wid handen.

a) Jag säger wår text; går altså förbi alla andra skäl och andra Skriftens rum, där prophetian om yttersta domen och werldenes ända finnes; och erhindrar allenast, at den är lika så gammal, som prophetian om snudastöden; hwilket kan slutas af det, som apostelen Judas berättar;

Så wist fördenksful, som det nått sin fullbordan, hwad fordom blef sagt förut om syndaflo- den, så wist skal ock det fullbordas, som i samma tid Patriarchen Enoch propheterat, at **H**erren skal komma och sittja dom öfwer alla; men nu bestyrkes Bibliska berättelsen om syndaflo- den, både genom alla folkslags urgamlaste fråsä- ner; hwilke, ehuru mörke, otydelige och stridige de kunna wara, dock komma öfwerens däruti, at de hysa några spår af den händelsen; som ock, aldra- klarast genom de ostridiga minnes-märken jordflotet bär af den stora förändring, som flodens mäktiga watten derpå gjort och lämnat; hwilka känningar äro så handgripelige, at den som annorledes wä- gar tyda de rön, som därtill höra, ej annat uträtta kan, än, at röja sin oskickelighet til at umgås med Naturkunnigheten.

S. 8. Wi finne dock långt närmare och starka- re skal i wårt Evangelii sammanhang med det för- utgående: Ty b) näst frammanföre förkunnar Trälsaren Jerusalems förstöring och Juda- landets ödeläggelse: likasom ock flerestades i **S**krif- ten prophetan om werldenes undergång och för- störing dermed bindes ihop; emedan den förre är et tecken och förebild til den senare. Nu läser wäl ingen

ingen understå sig at neka, det Jerusalem blifwit, efter Christi förutsago, förstört och förtrampat af Hedningarna; fördensfull om den ene delen af prophetian blifwit uppföld, hwad är då för grund eller anledning, at draga den andra delens fullbordan i twifwelsmål?

Och, om en skamlös Religions-bespottare skulle tro sig hafwa någon undsfyngt, så framt Trålsaren allenast talat om Jerusalems förstöring, som blott en förbilöpande händelse, den der icke något widare sammanhang nu ägde med den förutsagda werldenes ända, än såsom et långosedan förelupit tecken; hwad wil en sådan då inwända, när han besinnar, at ock tiden är utsatt huru länge förstöringen skall råcka, nämligen: tills hedningarnas tid fullkomnad warder: at samma tecken til werldenes undergång ännu werkeligen är til och ligger för hela werldenes ögon: och at människorna, allt sedan Jerusalem bles ödelagt, ända in til den dag, som i dag är, hafwa rönt och rona sanningen af Trålsarens ord: at den staden skal förtrampas af hedningarna tills deras tid fullkomnad warder? Det är en sak, som ingen annan än Allwetenheten kunnat se förut; likasom ingen annan, än Allmagten kunnat hindra och til intet

tet göra de försök, som Historien vittnar varit gjor-
de, at upbygga och inrymma staden åt Judar-
na igen.

Och sålunda hafwe wi, icke allenast i Jerusa-
lems ödeläggelse, som skedde wid 40 år efter Chri-
sti död, utan ock i desß ständiga öde alt sedan, et
stadigwarande och oemotsäjeligt tecken och bewis
på Christi ord och yttersta domens wißhet.

Fördensfull, lika så säker förebedelse, som för-
ödelens stuggelse och den belägrande hären war til
Jerusalems förstöring; lika så säkre förebedelser äro
ock de i wårt Evangelio upräknade tecknen til werl-
denes ända: och lika wißt, som Jerusalem har blif-
wit intagit och förstört af Romarena och ännu
förtrampas, det är, innehafwes af hednin-
garna och ligger under deras öfwerwälde; Alt för-
tiga, hwad åsyna wittnen intyga, om de förban-
nelles märken sjelfwa landet bår; lika så wißt haf-
we wi denna werldenes undergång och den allmän-
na domsens dag at wänta.

§. 9. Til desß mera öfwerlygelse om denna san-
ningen, binder wår Frälsare den samma tilhopa med
ännu et så ögonstenligt kännemärke, at ingen som
hört Christi Ewangelium predikas skal kunna säja
däremot, nämligen: Judarnas bestånd in til werl-
denes

denes ända: Sammenligen säjer jag eder: Detta släktet skal icke förgås, förr än det alt skedd är.

Häraf följer et oemotsäjeligit slut, at om Judafolket än i dag äro til, så är domens tilkommelse ofelbar; fördensfull, som det är otwifwelagtigt, at Judarna nu i hela sjutton-hundrade åren, under all sin förskingring i alla lands-ändar och ibland mångahanda nationer, dock likwål hafwa blifwit beståndande såsom et särskilt och ökänt folk, så är ock lika wist och säkert, at det skal alt til pricka fullbordas hwad wår dyraste Trälsare i wårt Evangelio säjer. Si så hafwer den Allsmågtige och barmhertige behagat, at jämte Evangelii predikan i hela werlden, sjelfwa Judiska släktet skulle blifwa et offentligit och ojäfaktigt wittne til sanningen emot alla hårdnackade, otrogna samt inbilliska och Gudlösa fritänckare, in til werldenes ända.

Låtom oss ännu litet stanna wid denna saken, och gifwa akt uppå huru härligen den Allwetandes allsmågtiga hand däruti uppenbaras:

I.) Det gifwes, så mycket jag wet, i all historia och i hela werlden intet mera än detta enda exemplet, at et folk under en förskingring, i så lång
tid

tid och på sådant sätt blifwit wid magt hållit; men tvårt om äge wi nog profuppå, at de olifaste folkeslag innom några hundrade år smultit tilhopa til et. Wil du anföra Judarnas högfärd och ömhet at bewara sina slägter och ätte-grenar; så wil icke eller det någon ting säga; Ty, om de ock ännu wore sig like i dessa stycker, och ägde någon reda på sina slägt-register, så har ju det samma funnits hos deras bröder Israeliterna, som nu längesedan, efter Guds ord, icke äro något folk; det samma har icke eller funnat hindra, til at gå närmare efterdömen förbi, at ju Tartarer och Araber, när de gått utur sina egna landsändar, blifwit med andra nationer så förblandade, at de nu mera icke kännas igen; Och, om än annorledes wore, hwem har ändå

Ef. 7:8.

2.) funnat säga sådant förut om Judarna? hwem har funnat hindra, at icke tiden och nöden under alla de grymmaste förföljelser, skulle antingen utrota dem aldeles, eller åtminstone göma dem bårt under annor folkeslag? hwem har funnat uträtta sådant, säger jag, utan den Högste allena, som hafwer alt i sine hand och styrer alla omkiften i werlden efter sit behag?

Matth. 24:

v. 34.

Marc. 13:

v. 30.

Här wid tycker jag den argaste fritänckare måste

D

ste

ste blifwa tvungen och nödsakad, at med trullskarlarne i Ægypten erkänna, at detta är Guds finger.

Ex.8:19.

Eller tag du twiflande, tag Jerusalem utur Hedningarnas händer och fly det åt Judarna: res Juda-landet up utur dess förstöring och sätt det i sit gamla flor; eller förblanda de fringströdde Judar med andra folk-slag, hos hwilka de wistas, och gör at den släkten försvinner och förlorar sit namn som Israeliterne; förr än du öpnar din smådande mun emot sanningen; och sedan så skall du ändå, lifafullt, så framt ock desse öfwerlygande bewisen saknades uppå sanningens sida, blifwa, när Herren behagar, krafteliga slagen och öfwerwunnen med Andans swärd.

§. 10. Så är det då utan alt twifwelswån satt, at werlden skal förgås och en dome-dag komma; men wi hafwe ännu wid dess ankomst en eller annan omständighet at märka: såsom

I.) at den blifwer hastig och oförmodelig; han skal komma, säger vår Jesus, såsom en snara öfwer alla dem, som bo på jordene; och derföre warnas äfwen sjelfwe Christi Lärjungar och Guds barn at wakta sig, at
den

den dagen ej måtte komma dem för hastigt uppå. Desß ankomst liknas annorstädes wid en ljugeld: han skal komma som en tjuf om natten: Människorna skola då wara insöfde uti en djup och fullkomlig säkerhet, lika som i Noæ tid, då de twiste intet af, förr än floden kom och tog dem allesamman bårt; och som i Loth's tid, då eld och swafwel rågnade af Himmelen och förgjorde dem alla.

Matth. 24:

v. 27.

2 Pet. 3: 10.

Matth. 24:

v. 39.

Luc. 17:

v. 29.

2.) När wi här med jämföre wår tids omständigheter, så ser det så ut, som domarens tillkommeelse aldrig skulle hafwa warit mera oförwäntad, än nu, och altså den försträckelige dagen icke torde wara långt bårta. Af detta tilfålle få wi anledning, at föra oss til sinnes, at utom de närmaste tecknen som gå för den yttersta dagen, om hwilka wårt Evangelium handlar, så gifwer ock Skrifften några andra långre förutgående kännemärken wid handen, hwaraf upmärksamme och uplyste ögon någorlunda kunna döma hwad det lider. Deribland äro:

a) Den allmänna säkerheten, som wi redan nämt om. Säkerheten har wål alltid warit werldenes barnas och de flåstas lätt; men mot werl-

denes ånda skal den ånda blifwa både allmännare och större. Intet längre wi hafwe lefwat, så lære wi dock sunnit en ögonstenlig mån på des tillwärt; och, om tiden nu wore inne, hwad galler jordens inbyggare sunnes tänka så litet der på, at de bleswe i den allmänna wedermödan oförmodeligen insnärde, som i en snara?

b) De trognas sällsynthet är ock en förbådelse. Man hafwer i alla tider hårdt flagas. dåröfwer: Hjelp H Erre; de helige äro förminskade och de trogne äro så ibland människors barn, säger redan David; gode män äro bårta i desö lande, och de rättfärdige äro intet mer ibland folket, flagar Micha; men emot werldenes ånda minskas de trognas antal i större mån, nämligen, som säkerheten tager til, så at Christus sjelf frågar: när människones son kommer, mån han skal finna tro på jordene? Om helgon altid hafwa warit sällsynte på jorden, så skola de då synas liksom wara försvundne af jorden. Den som döma kan, han döme om detta passat sig til wår tid.

c) Fri-

Pf. 12:2.

Mich. 7:2.

Luc. 18:8.

c) Fritänkeri och religions-förakt; ty i yttersta dagarna warda kommande bespottare, som wandra efter sin egen lusta och säja: hwar är nu det löffte om hans tillkomme? ty ifrån den dag fäderne äro affsonnade, blifwer alt, som det af creaturens begynnelse warit hafwer. Mån tro wi nödgas? jo, Gud nåde oss så wist! som wi nödgas til Christenhetens icke allenast utan ock til sjelfwa människo-lågtets blygd tilstå, at hela Europa i våra tider blifwit öfverswämrad af sådana bespottare och naturens misfödsel, hwilka med de för sin olycka fega Judarna, säja: efter det dröjes så länge, så blifwer nu mera intet af edre prophetier; och som, likt dem, i sin kåta blindhet trotsa och småda: hwar är då Herrens ord? Jer. 17:15 fåre låt kommat. Låt hans werk skynda El. 5:19. sig och snart komma, at wi måge seet: låt den heligas i Jsrael anslag nalkas och komma, at wi måge swetat.

Och käre, här är ju snart ingen beleswad wettwilling eller sprätthök, som icke wägar med de gam-

las fabelaktige jättar at bestorma himmelen, och som icke tror sig ej fyllest kunna bewisa eller öfwer-tyga andra om sin inbillade qwicthet och förstånd, så framt han icke skal förklara krig emot Gud och roa sig med at bespotta Religionen och alt det som heligt är. Usle kråk! kunne wi då et ögnablick bestå af oss sjelfwa? Mån ock et lertiårille häfwer sig op emot sin mästare? dock äre wi oändeligen mindre emot wår Skapare och behöfwe honom oändeligen mera. Men, wet det, at just detta bewiser sanningen, och fritänckaren blifwer sjelf et uppenbart tecken der til, at domaren är för dören.

b) Wi kunde ock tycka oss hafwa anledning at sluta, det de öfwer hedningarna bestämde hem-söknings-och nådes-tider snart torde skrifa til ånda, när wi med öppna ögon märke och betrakte Guds helga förshys wisa anstalter; Ty, i den mån, som en rättsskaffens Christendom blifwer sällsynt och för-swiner ibland oss i Europa, så upgår deremot san-ningens ljus för hedningarna i de tre andra werl-denes delar; åtminstone predikas där Evangelium, om icke emottages nu i wår tid mera än någonsin tilföre.

Men jag wågar icke gå längre med dessa be-traktelser; ty ehuru wi genom förenämde och flera sådana tecken och rön nog kunna öfwerlygas, at de
ytter-

ytterste dagarne äro icke långt bårta, utan snarare hardt när, samt at wi fördensfull så mycket mera måste dageligen wara beredde derpå; så är tiden och stunden lifafullt otwif: den wet ingen: den så wi icke eller tweta; utan hon står i Guds hand och magt allena. Det är ock förmatit af en människa, at djärft fråga därefter.

S. II. Men det är icke nog, at wi äre öfwerlygade i förståndet om sanningen: den måste ock gå til hjärtat, wisa sin krafft i lefwerne och gärningar och således skaffa en salig frukt och werkan genom rättskaffens beredelse emot domen och werldenes ånda.

Sådant alt är icke människo-werk; utan kommer helt och hållit an på den heliga Andas nåd, då den winner rum hos dem, som äro lydige wårs HERAS Jesu Christi Evangelio, til uplysning, bättring och helgelse. Ty af naturen twifla wi alt för gärna om de handgripeligaste sanningar, så snart de för kött och blod äro obehagelige. Och, fast ån förståndet är öfwertygat, blifwer ändå en sjelfwillig och bedrågelig twekan qwar uti hjärtat, som åtminstone illa tolkar, instråncker, förwänder och wränger den fattade sanningen, samt gör henne i så måtto fruktlös.

Detta

Pf. 32:2.

Detta hemliga twifwelsmål kallar Skriften en falskhet i wår anda, som skämmer bårt alla wåra winläggningar om Guds nåd och saligbeten; hwilcken icke eller utan genom Guds Andas alfware tuftan i oss kan kufwas och tåmjas.

Pf. 90:12

Uti detta målet lägger oss det, som sker med wår Dödlighet, et alt för ögonstenligt exempel före. Hwem är det, som icke nog wet och är wis derpå, at han skal en gång dö? men, huru många äro ändå, hos hwilka samma öfswertygelse åstadkommer en upriktig och sanskyldig beredelse emot döden? Swårt om, skulle man af de flåsta människors id, anslag och företagande, med starka skal kunna bewisa, at de ingalunda måste tro sig wåra dödelige; åtminstone ser det så ut, som de aldrig ärnade stilla sig från jorden; Så stor är wår blindhet och så djupt wårt fördärf: så orimlig den ordning, som i oss efter syndenes lag finnes. Derföre se wi ock, at de trognaste Guds barn och störste helgon hafwa som ifrigast hos Gud anhållit om förstånd och uplysning i en sak, som eljest är så dagsklar och demotsäkelig: Moses beder, at Gud skal lära oss betänka, at wi dö måste; at han skal lära honom räkna sina dagar; Och David

ropar

ropar på det alswarligaste : Men Herrre lär Pf. 39:5.
 mig dock, at det måste få en ånda med mig,
 och mit lif et mål hafwa, och jag hådan
 måste, m. m.

Likaså är det med den sanningen, som angår yt-
 tersta domen och werldenes ånda. Det gifwas
 ibland oss så wäl a) de, som säja sig tro Guds ord
 i den delen; men äro dock ej befastade i sanningen;
 utan ostadige och tvehogse; like hafwets swågar Jud. v. 13.
 och målnstyr, som af wådret drifwas; som 2 Pet. 2:17
 och b) de som sjelfwe mena sig tro, och åswen kun- cf. Prov.
 na wara öfwertygade i sit förstånd; men äga och 25:14.
 känna dock ej sanningens kraft i hjärtat; utan sna-
 rare strida både des innersta, fördolda och falska
 mening, som och sjelfwa gerningarna der emot.

Men om någon ibland dessa finnes, som alswar-
 ligen wil sit bästa; som önskar och åstundar up-
 lysning och kraft, på det sättet, at han och är be-
 någen at lemna Guds Anda rum, samt låta leda
 och lära sig; den samme blifwer icke allenast uplyst,
 at känna sit falska hjärta och sit fördärf, utan och
 medlen honom wisade och gifne, som kunna tje-
 na til förwaring emot domedagens fara och
 försträckelse,

S. 12. Ingen, som suckar efter nåd och reddning, blifwer af wår barmhertige Gud lemnad hjelp-lös: En förklarar wår Trälsare med så mycken ömhet för sina Lärjungar, och med det samma för oss, huru wi skole bereda oss emot hans sista tillkommelse: hwad Jag säger Eder, lyda hans ord; det säger Jag och allom. Ho som wil lyda hans lära, han warder finnandes det rätta medlet emot all vräddhoga och fara.

Deraf, at Trälsaren egenteligen talar til sina Lärjungar, som ock af sjelfwa sammanhanget, finne wi likwäl, at den, som wil bereda och förwara sig emot den yttersta nöden, han måste i gemen wara eller blifwa en Jesu Lärjunge. Jesu Lärjungar äro hans wänner; men hans wänner äro de, som göra hwad han bjuder dem.

Jesu Lärjungar äro hans tjenare; men den honom tjenaar han skal följa honom. Jesu Lärjungar äro de, som försaka werlden och sit eget

kött; den, som wil wara min Lärjunge, säger på sig och följa mig. Kärteligen: Christi Lärjunge är den, som anammar hans lära, derigenom

nom

Marc. 13:
v. 37.

Joh. 15:14

Joh. 12:26

Luc. 14:27

c. 9:23.

nom omvändes til honom, tror på hans namn, älskar och efterföljer honom.

Sådane äga, efter vårt Evangelii anledning, i synnerhet de kännemärken, - at de

a.) lida och hafwa tvång i werlden, som ^{Joh.} Christus dem förutsagt; och b) at de åstunda och längta efter förlossning derifrån; hwar til skulle det eljest båta, at så lustigen tiltala och med hopp om förlossning från werlden trösta den, som håller werlden för sit rätta hemvist, des förmoner för sin bästa tröst och des wälluster för sit läckra-
ste paradis?

Men en Jesu Lärjunge är en främmande och gäst på jorden; han finner ej annat än möda och sorg, hat och förföljelse; han tors icke låna hwar-
ken hjärta eller ögon til des lysande och lockande härligheter, lust och nöjen; utan det blir honom alt en tung och beswärlig börda, hwarifrån han söker göra sig lös och fri.

S. 13. En råder Trälsaren i synnerhet 2.) sina Lärjungar; at wakta sig för alt det, som kan bin-
da och fästa dem wid werlden och detta lif-
wet, eller det, som gör oss til födtflige och jor-
dist-sinte:

a) under swalg och dryckenstap sinne wi här wällust och köttlig begärelse; men wi så wid detta tilfället icke fästa ögonen på des grofwa utbrott; ty det talas med trogna och Guds barn; utan synnerligast på en finare och fördoelbare köttslighet och wällust eller sinlighet; då man söker öfwer en Christens höfwa förnöja sina sinnen; sträfwar efter, at kittla sin appetit och mätta sin lustnad; diktat op, antager och wänjer sig til mångahanda behof, som naturen icke wet utaf: med för mycken iswer jagar efter de nöjen, som icke wore skadelige, om der höllos mätta med, och, med et ord, lägger omsorg, tid och magt derpå, at göra dettas lefwernet för sig så läckert och behageligt, som man förmår, utan at neka eller afstära sig något af det, som heter wällesnad och i allmänna lefwernet icke hålles för lastbart.

Wi måste med blygd tillstå, at sådant är nog allmänt i Christna samhällen; så at ock den winläggning man gör sig om rikedom och uppstigande til det ena heders-stället efter det andra, synes gemenligast gå derpå ut, at sedan kunna lefwa med des mera beqwämlighet och läckerhet; der dock så förnuftige hedningar gifwas, som både weta och tämligen i werket wisa, at det borde wara twert om:

om: så mycket mera lägger vår heliga uppenbaredade tro det samma å daga.

b) Dernåst afråder Frälsaren detta lefwer-
nes omsorg; det är en sjelflof och hednist omsorg om detta timmeliga. Som den förre delen af warningen war stäld mot wålkusten, så är denne emot girigheten och högfården; laster, som allmännast låda wid jordist-sinta människor och uti samhället aldrig ratas eller tadlas, så framt de icke hafwa wilda seder och oböjeliga sinnen i följe: laster, dem ock Christne hafwa så mycket swårare före at wåja, som de sällan wisa sig nakna, utan ställa sig gemenligen in under sken af en tillåtelig försorg och wårdnad om war egen och wåra närsthytas nödtorft och wålgång.

Icke förbjuder eller hindrar Christi lära flit och arbete, idrott och snille; hon upmuntrar tvert om der til; hon kräfwer omtanka i wåra timmeliga wårf och görömål; hon tilbjuder oss förmåga, at fullborda wåra plikter emot war nästa; och, då dens Gudstjenst förkastas, som deri felar, så se wi, at ingen kan wara en god Christen, som icke är en redelig och nyttig medlem i det männiwlige samhället: Ly den, som icke ålskar sin broder, som han

1 Joh. 4.
v. 20.

han ser, huru skal han älska Gud, som han icke ser? Men denna läran wisar derjämte en utväg, huru vår möda för jordiska ting skal kunna icke allenast blifwa intet skadelig och hinderlig för det himmelska, utan ock i sig sjelf lätt och lustig; Frålsaren menar altså här en bekymrande, plågsam och orolig omsorg, som uppkommer då en människa litar på sig sjelf och icke underkastar sig Guds behag och styrelse, eller lägger sin omsorg på honom; hwilket är det enda, som kan göra detta lefwernet med all sin wedermöda drageligt och förnöjeligt: Han menar en omättelig omsorg, som flyter af det orimliga stora wärde wi sätte på det timmeliga; hwilket rätteligen icke bör äga större del i vårt hjärta och vår omsorg, än just efter den mån, som det bidrager til vår sanna lycksalighet. En fåfång omsorg, om ting, som intet gagna oss, om en förgängelig rikedom, om flygtig Herre-gunst, en fåfångelig och inbillad heder och ära, med mera sådant; hwilket Skriften alt inneslutar under en almän titel af fåfångelighet, lögn och Andans jämmer. En omsorg ån-
teligen, som fästar hjärtat wid jorden och hindrar omsorgen om det tilkommande, hwilket bör intaga och äga helt vårt hjärta, hug och sinne. c)

Ecc. 1:14.

Pl. 4:3.

c) Dersföre säger Frälsaren, at våra hjär-
tan warda förtungade genom dessa omsorger
och genom et wällustigt lefwerne. Wi hafwe re-
dan hört, at här icke är frågan om werldenes barn,
hwilkas hjärtan äro aldeles nedsänkte och fördränk-
te i wällust och detta lefwerne omsorg; utan om
Christi Lärjungar, hwilka också, början och upsä-
tet må vara aldrig så godt, framsteget aldrig så
stort, likwäl löpa fara, at deras hjärtan blifwa
förtungade, om de inlåta sig för nära der med.

Wällesnad och fräselighet gör oss tröga och o-
beqwämliga til iekamliga wärf, så mycket mera til
de andeliga. Derigenom blifwer kroppen tung,
förståndet slött, tankarne stingrade, hogen qwasd,
upsätet lamt och utan werkställighet, samt hela sjä-
len ofskickelig, at emottaga Guds Andas werkan;
lika som det i lefwerne omsorger, om de få inrym-
me, syfvelsätta alla själens förmögenheter och orsa-
ka et buller och storm af oändeligen många om-
hwarannan sawalpande onyttiga begärelser, före-
ställningar, bekymmer och förslager; så at intet
rum eller estertanka blir öfrig för det ena nödtorf-
tiga, som fordrar andans lugn och stillhet. På så-
dant sätt nedsänkes människan hel och hällen i den-
na werldenes dras och stoft; hon blifwer alt för
stum-

stum-ögd, at märka sin hemsöknings-stund, Förshynens sticke och tidernas känningar; hennes hustru blifwer för tungt, at uplyftas emot den nalkande Frälsaren; hennes Gudaktighets-öfningar blifwa falla, twungna och fruktlösa; och dome-dagen kommer henne omsider för hastigt uppå.

Bedröfligt är, at människoerne gemenligen icke känna detta sit tillstånd, eller den faran som der med är förbunden; och altså icke eller blifwa warse, huru wigtig och nödwändig war dyra Frälsares förmaning är, samt huru mycket det ligger magt uppå, at wakta oss, det wåra hjärtan icke warda förtungade af swalg och dryckenskap och detta lefwernes omsorger, så at den dagen icke må komma oss oförwärandes uppå.

§. 14. Til at winna et så lycksaligt ändamål, råder Frälsaren sina Lärjungar ändteligen 3.) at hålla sig til och fästa sig wid Gud, genom wärfande och bön: waker fördenkul alltid och beder, at j må wara wärdige at undfly alt detta som komma skal och stå för människones Son.

a) At

a) Att waka, det betydde, efter Skriftenes talesätt, icke allenast at intet sofwa eller slumra, utan ock, at wara munter, akksam och slitig i sina göromål. Til andelig waksamhet fordras altså förut 1.) at människan skal wara upwäkt från syndens sömn och kommen til det nya lifwet i Christo Jesu; ty en dödd eller sofwande kan ju i det tilståndet icke waka. 2.) sätter waksamheten förut en andelig nykterhet, hwilken består deri, at hjärtana, som nyss är omtalt, icke genom de ting, som i 1 Joh. 2:15 werlden äro warda förtungade; då det blifwer omöjeligt, at waka. 3.) Utesluter denna waksamheten all andelig lättja, wårdslöshet och obekymmersamhet, samt är et sådant de Christnas tilstånd, hwaruti de under ouphörligt arbete på tilwärt uti det nya lifwet, ledas af en christelig försigtighet och 4.) i synnerhet hafwa aft på, jämte Guds werk och wägar, Hans Heliga Ord, det ljuset, som leder oss genom denna werldens mörker, äfwen sina egna wägar, at undwika all willfarelse och alla willostigar, som en försigtig wandringsman ägnar; 5.) at wara på wakt emot alla fiender så inom som utom oss: waka öfwer vårt eget hjärta, våra böjelser, tankar, ord och gerningar: märka och undwika både alla satans listiga anfall och alt

F

werk

werldenes bedrageri och smicker. Til en Christens waksamhet hörer ock änteligen 6.) at wänta Her-
 ran och Mästaren och wara beredd, at taga emot
 honom. Han är den, som har satt oss på wår
 wakt: för honom skole wi swara. En otrogen
 tjenare säger i sit hjärta, at Herren kom-
 mer icke ännu brott: han står sig til sömn,
 lättja och sjelfswäld; men en trogen tjenare är
 altid waksam, sitig och munter, efter han stund-
 deligen wäntar sin herras hemkomst. Wi få för-
 demkul icke låta wår iswer fallna, gifwa oss kött-
 liga seiheter, slumra bårt tiden med säfang lust och
 tids-fördrif; utan wi måste altid waka, altid wän-
 ta, altid wara redo, efter wi icke wete på
 hwad stund Herren war der kommandes.

Matth. 24.

v. 48.

Matth. 24:

v. 42.

b) Efter nu detta allt kommer an på Guds
 nåd allena, och människans af sig sjelf ingen ting
 kan uträtta, hwarken at blifwa Jesu Lärjunge, el-
 ler at göra sig lös från werlden och sig sjelf, samt
 winna en andelig nykterhet, eller at blifwa wakan-
 de under sin wandring och sit främtingstap; så
 lägger Trälsaren til, at wi skola bedja: waker
 fördenskul altid och beder. Desse bägge sty-
 fer

ter bindas och eljest nästan alltid tilhopa i Skrif-
ten: ånden tilstundar på all ting; så swarer 1 Pet. 4:7.
nu nyktre och swakande til at bedja, säger
Petrus. Nämligen: det ena kan icke wara det an-
dra förutan. Ingen kan bedja utan han wakar: in-
gen kan waka utan han beder: förr än syndaren
blifwer upwåkt utur sin sömn så wet han ingen
ting: åtminstone går honom ingen ting til hjärtat
utan det som jorden tilhörer; derföre ber han an-
tingen icke, eller om dåraktig ting, eller utan af-
swar. Men när en wakande Christen wid Andans
ljus fått se och lära känna så wäl härligheten af wår
kallelse hopp och de tillbudna himmelska skatters
rikedom, som sit eget djupa elände och de mångfal-
diga farligheter hwari han swäswar: sina fienders
list och onska samt sin egen och alla creatures wan-
mägtighet, at hjelpa honom derifrån; men derjäm-
te blifwer wårse Guds oändeliga barmhertighet och
allmägt; då blifwer han skickelig at taga emot bö-
nens anda: då börjar hjärtat utgjuta sig för Her-
ran, klaga sin nöd och ropa om hjelp: ingen ting
kan då hindrat eller afhållat derifrån, såsom den
enda utwäg til räddning.

Och efter en Christen alltid måste känna hos
sig mycken brist och elände, alltid är stadd i mycken
fara

fara och utståld för mäktiga fienders wåld och snaror, så måste han ock alltid waka: och, om han wakar, måste han alltid bedja. Bönen är det nya lifwets andedragt. Är den bårta så är det ute med Christendomen. Utsatta böne-dagar, stadgade böne-stunder, formliga bönesätt göra här icke fyllest; fast än det är wist, at det står så mycket wårre til med människan, när ock sådane öfningar saknas; men Frälsaren wisar oss här på bönens rätta art; den är hjärtats werk: icke bunden wid ord och ljud, icke wid tid och ort, och kan ingen ting, hwarken syssla eller selskap hindra et Guds barn, at i det fördolda hafwa omgånge med sin Gud och nedläggga sit åliggande i hans sköte.

En sådan bedjare åger nu det löfte, at han skal

Matth. 21: wist få, och få allt det han beder om: En här-
v. 22. lig och wålsignad förman, at en usel människa alltid får tala med den Allsmågtiga, som med sin trognaste wån, om alla sina tarfwor och är säker, at aldrig blifwa bårtwist hjälplös! En sådan har icke swårt före, at förakta werlden och allt hwad hon lofwar, efter han har fritt tilträde och är fullkomligen hörd och gynnad hos hela werldenes Mästare, alla Kungars Kung och alla Herrars Herre. O! at denna ständiga bönen och omgångelsen med Gud icke

icke wore så sällsynt ibland oss och ofärd, som den i sig sjelf är en hög och härlig sak. I dödelige som ästunden klifwa högt up och blifwa rätt store och lycklige, här sen I en wäg der til; följer den: det skal Eder aldrig ångra.

S. 15. Så långt, genom Guds nåd, om vårt föresatta ämne. Nu, mine Allskelige, huru skole wi lämpa denna angelägna läran til oss och vårt tilstånd? O! at wi wise wore, at wi, i den na war dag, besinna kunde hwad oss framdeles öfvergå skal!

Deut. 32: v. 29. Luc. 19:42

När Petrus talar om werldenes ända, så gör han et slut deraf, som går ut på allt det samma, som war dyra Frälsares förmaning i vårt Evangelio: Efter nu, säger han, allt detta skal förgås, hurudana bör eder då wara uti helig omgångelse och gudaktighet? Låt oss stanna et ögnablick här wid med war eftertanke.

2Pet. 3:11

a) När sanningen om werldenes ända är bewist och människan derom öfvertygad, så är följden deraf så klar och handgripelig, hwad det angår, huru wi skole ställa vårt lefwerne här i werlden, at Apostelen låter det komma an på vårt egit samwete, som måste predika Gudaktighet för oss och helig omgångelse.

b) Efter werlden skal förgås , så måste wi skilja oss ifrån werlden , om wi icke welle förgås med henne. Då är åter ej annat at sñ til , än Gudaktighet : med hwilken wi ingen ting förlöre af alt det werlden rätteligen kan gagna oss ;

1 Tim. 4:8. ty Gudaktigheten är nyttig til all ting och hafwer löfte med sig både om detta och det tilkommande : imedlertid så grundas lifwål genom henne vårt lif och wälsfärd på det , som är öfwer werlden , på Gud och med honom i ewigheten. Gudaktighetens frukt är åter helig omgänskelse , hwarunder Guds barn hålla sig obesmittade af werldene.

c) Ytterligare : Skal alt detta förgås , så måste hjärtat wid ingen ting deraf blifwa fastlåbande. Skal det snart förgås och den dagen hastigt och oförmodeligen komma , så få wi icke försumma något ögnablick : och ju förfräcktligare dess tilkommelse blifwer för alt fört , ju ifrigare måste wi blifwa , at se oss i tid wäl före och förwara oss der emot.

Fördenskul , Allskelige i Herranom ! J , som älsken lifwet , och welen undsñ det onda som komma skal , följer icke werlden.

Låt om

Lätom ingen bedraga oss. De allena kunna se up och lyfta sin hustru up när domaren kommer, som äro hans Lärjungar; de samme til hwilka Paulus säger: I ären döde, nämligen werldene och sijnene, och Edart lif är fördolt med Christo i Gudi; men när edart lif, Christus, uppenbarad warder, då warden ock Juppenbarade med honom i härligheten. De åter som älska werlden, de lefwa ock werldene: hon är deras lif. En der wid hjärtat låder, deri lefwer andan. När deras lif uppenbart warder, så är det ej annat än död, förtwiflan och fördömelse. Det lærer oss Skriften: det bewisar de jordiska tings sngtighet: det stadfäster ock människans egit samwete, som witnar, at wi äre skapade med en oändelig begärelse efter lycksalighet, hwilken med inga werldsliga förmåner, om de ock wore beständige, kan stillas och tilfreds ställas. Til prof, at wi äre ämnade til något högre; efter allena det omäteliga och aldråhögsta goda kan fylla vårt rumrika hjärta. Mången hunner wäl til en tid döfwa sin hunger efter lycksalighet med denna werldenes dras; men den släcker honom intet, icke heller mättar. Uppenbare Herren wår död, wår hunger och wår wilfarelse för oss i nåde, drage oss til Sonen, göre oss

Coll. 3: 3. 4

Pf. 144:
v. 11. fq.

oß stickeliga, at annamma och lyda hans lärdom; men förlöse och hjälpe oß ifrån de främmande barns onyttiga lära och falska gärningar, som allenast gå ut på det, som jorden tillhör!

Rom. 8:15

Den, som är wäkt utur syndens sömn stanne icke eller under tråldoms andan; utan söke komma til Guds barnas frihet. Tråldom föder skrymteri; men werkar icke kraft och wäsende: den drifwer at arbeta något för saligheten; men den lemnar derhos rum åt en hemlig tillit til sig sjelf, och derföre blir ändå alltid oro, twång och en trållaktig räddhoga qwar i hjärtat. I Christo äge wi löfte och rättighet at få utforade barns anda, som genom barnslig frucktan drifwer til en christelig slit och försigtighet, som ger oß smak af frihet i Christi lydnad, stillar wår själ och gör oß frimodiga, äfwen när werlden en gång med gny och brak skal förgås.

Utterst, mine Käreste! flyr de bespottare, och hafwen ingen gemenskap med dem. Et olyckligt slagte, hwars hela lif och andedragt består uti fiendskap emot Gudsfrucktan, dygd och människoslagtets wälfärd; men hwilkets oformliga högmod icke kan hindra, at det ju mera måtte blifwa föraktat

aktat, ju närmare det blifwer känt. Jag wille at hela werlden wiste huru usle creatur dese i sjelfwa werket äro. När en otamd högfärd och hog at lysa intager människan, och den råkar några wäldiga eller döfwerwinneliga hinder, så händer ibland, at hon kommer aldeles ifrån sina sinnen; ibland råkar hon återigen i en mindre ökänd yrhet och raseri; hwar ibland frit änkeriet med stälkan råknas. En upbläst däre, som eljest ej äger förstånd och kunskap nog, at wärswa högaktning med, faller gemenligen på den utwägen, at pråla med paradoxe tankar, såsom det genaste medlet, at blifwa stor igenom och wärswa det omdömme, som han förstode mera än andra. Ty det wil mycken slit och skarpsinnighet til, at skaffa sig namn i de ämnena, som kunna anses för almant kända och wärdertagna sanningar; sådant är icke hwaras mans; det är et lättare medel, at tänka annorledes än myckenheten, och skåmmas wid, at hysa samma tro, som allmogen. Men här stöta och andra orsaker til: en inrotad smak för odygd, liderlighet och wällust; den man hwarcken ser någon wån eller äger någon wilja och hog at öfwerwinna. I et så olyckligt tilstånd finner en blind och inbilsk wäderhane ingen annan utwäg, at söfwa sit samwete, hålla wägen öpen och skaffa sig full frihet til at wältra sig i all

Pf. 10:4.

odugd och köttfliga lustar, än at göra sig med hela sit slägte til så och Gud til intet. Fritänkare upkomma således, när små och klena snillen blifwa förbundne med odygdiga och tillika öfvermåttan högfärdiga hjärtan; de winna ändock så litet det de syfta på, at å ena sidan, man finner, under all deras förstålba djärphet, et båsivande hjärta och en gnagande samwets-makt, som icke dörr; och det äro just de samme, som en gång måst, wid Domarens ankomst, skola förtwifla och bårtorfas af råddhoga. Å andra sidan åter, så winna de hos förståndigt folk icke anseende, utan förakt och afsty.

Likasfullt hafwer detta sällskapet mycken fara med sig, och kan göra en obotelig skada, efter myckenheten icke ledes af sanning och förnuft, utan snarare af mode, exempel och inbillningar. Det är så mycket bedröfligare, at owanlige swärmar af sådana olycks-foglar i vår tid wisat sig och intet rike snart sagt i hela Europa blifwit lottlös i denna stuggelsen. Wi så icke anse detta raseriet blott som en slumpwis upkommen farsot eller epidemisk förstånds-sjukdom; utan sjelf en naturlig estertanka wisar, det et sådant hastligt nymäre icke bådär oss något godt.

När

När wi jämföre förflutna tid-hwarf och andra länders omskiften med våra sista tvåhundra de år, så tyckas wi kunna sluta, hwad wi hafwe atwänta. Wetenskaper drages utur mörkret, idkas och upodlas; de föda konster, snillebragd och idrot; derigenom flyta rikedomar och öfwerflöd til; på öfwerflödet följer högfärd och liderlighet: Grundelig lärdom börjar föraktas och en roande öfwickhet spelar mästars; derpå kommer op Fritänkari och all galenskap; hwilket alt omsider slutas med barbari igen. Men om wi derjämte gifwa öft på Guds ord, som har sagt öf detta förut, och på hans förshyn, som wisserligen hafwer sin hand med i denna händelsen, så se wi här de säkraste tecken til den snart nalkande werldenes ändad. Och derföre kan jag säga dig, min Christen, at du hwarfen kan eller bör anse hela den sig så yfswande Fritänkare-flocken för annat, än domdags-spöken, som gifwa tilkänna, at änden nalkas. Fly dem, om du älskar lifwet; haf ingen gemenskap med dem; sitt icke där de bespottare sitta. Ps. 1:1.

HEKRE wår GUD, låt Din Anda uplysa,
 tukta, leda och föra öf, at wi må wandra
 G 2 dra

dra wistiga, tänka på det tillkommande, känna
 vår tid och bereda oss mot den snart inständan-
 de yttersta dagen; så at wi då med frimodighet
 må kunna stå för Jesu Christi domstol! Up-
 på den yttersta domen, hielp oss
 milde HERRE GUD!

A M E N.

Rv. Saarnakirj.
Browallius

KANSALLISKIRJASTO-KANSALLISKOKOELMA

120 102 1450

KIRJANSITOMO
M. HENRIKSSON
|| HELSINKI ||

mf.

